

Tomolya János:

Jemen: Quo vadis?

3. rész

DOI 10.17047/HADTUD.2018.28.E.158

„Ellenzem az erőszakot, mert ha úgy tűnik is, hogy hasznos, a haszon átmeneti, de a szörnyűség, amit okoz, maradandó.”

Mahatma Gandhi

Rezümé:

Jement az ókorban Boldog Arábiának hívták. Ma, ez az ország polgárháborútól, éhínségtől, járványoktól szenved. Az évek óta tartó válság a világ legnagyobb éhínségének kitörésével fenyeget, otthonok, iskolák, kórházak lerombolását eredményezte egy amúgy is szegény országban. Külföldi hatalmak fegyveres beavatkozása Jement még mélyebb káoszba taszította, és mára felmerült a konfliktus regionális háborúvá válásának veszélye is. Az állandósult hatalmi vákuum lehetőséget adott az al-Kaida és az Iszlám Állam terroristáinak az országon belüli terjeszkedésre. Az iráni támogatású húszi lázadók házilag készített robbanó eszközök (IED) mellett harcászati rakétákat is bevetettek a szaúdiak ellen. A nemzetközi közösség megosztott a válság tekintetében, ezért gyors megoldásra nem lehet számítani.

Kulcsszavak:

Jemen; polgárháború; szaúdi beavatkozás; húszi lázadók; házilag készített robbanó eszközök.

Tomolya, János:

Jemen: Quo vadis?

Abstract:

In the ancient age, Yemen had the name of Happy Arabia. Today, this country is suffering from civil war, famine, epidemics. The crisis that has been going on for years, menace with the break out the world's largest hunger crisis, resulted the destruction of homes, hospitals and schools, in an anyway poor country. The armed intervention of foreign powers Yemen pushed into even deeper chaos. The permanent power vacuum has given way to terrorists of al-Qaida and the Islamic State to expand within the country to terrorize the civilian population. Iran-backed Houthi rebels in addition to deploying home-made explosive devices (IED) launched tactical missiles against Saudis. With regard the crisis the International community is divided, so a quick solution can not be expected.

Keywords:

Yemen; civil war; Saudi intervention; Houthi rebels; home-made explosive devices (IEDs).

A jemeni konfliktus során alkalmazott aknák és improvizált robbanó eszközök

A hosszú ideje elhúzódó jemeni háború során az aknák és az improvizált robbanó eszközök (továbbiakban: IED) meghatározó jelleggel bírtak. Ezek az eszközök alkalmasnak bizonyultak a koalíciós harckocsik és gépesített erők mozgásának bénítására, veszteségek okozására. Alkalmazásuk elsősorban az aszimmetrikus hadviselést folytató húszi (valamint az al-Kaida és az Iszlám Állam terroristái) részéről volt megfigyelhető.

A Jemenben alkalmazott robbanó eszközök több altípusra oszthatóak. A hagyományos harckocsi elleni, illetve gyalogsági aknák mellett alkalmaztak átalakított tüzérségi eszközökből készített robbanó eszközöket, illetve teljes egészében a polgári életben rendelkezésre álló anyagokból, eszközökből épített robbanó szerkezeteket.

Harckocsi elleni aknák

A jemeni hadsereg szovjet időkből származó aknáit mellett, az iráni és szudáni kapcsolatok révén elsősorban a volt keleti blokk harckocsi aknáit, illetve azok kínai változatait használták. Ezek közül is az egyszerű felépítésű TM-46, (ennek kínai változata: Type59), TM-57 típusú aknákat (MVZ-57 és MVM detonátorokkal szerelve) alkalmazták és alkalmazzák ma is.

1. ábra

Húsz TM-46 aknaraktár Áden közelében és az aknák hatása¹

2. ábra

Harckocsi aknától felrobbant szaúdi járművek²

A húszik bizonyítottan alkalmaztak TM-57 aknákat is, sőt, nyilván még a Varsói Szerződés idejéből származó magyar UKA-63, illetve csehszlovák PT MI-K aknákat is.

¹ Letöltve a <http://armamentresearch.com/wp-content/uploads/2015/09/mix.jpg> honlapról 2017. október 20-án

² Letöltve a <http://www.yemenpress.org/yemen/revealed-facts-of-2017-loss-of-the-u-s-saudi-alliance-on-land-sea-and-air-yemen.html> honlapról

3. ábra

A húszik által Marib-térségében alkalmazott különböző harckocsi aknák³

Gyalogsági aknák

A gyalogsági taposó aknákat – annak ellenére, hogy ezek tiltott fegyverek, és Jemen alá is írta az Ottawai Egyezményt – nagy számban alkalmazták. A harckocsi aknákhöz hasonlóan itt is az egykori VSZ országainak eszközei dominálnak. Ezek közül bizonyítottan alkalmazásra került a szovjet PMN–1, az NDK-ból származó PPM–2, valamint a magyar GYATA–64 is.

³ Letöltve a https://www.scoopnest.com/user/green_lemonnn/718833670119956480-yemen-collection-of-ap-amp-anti-tanks-mines-recovered-by-saudi-uae-led-forces-west-of-marib honlapról 2017. október 20-án

4. ábra

Húshi erők által alkalmazott gyalogsági aknák⁴

A bal felső képen jól azonosítható az orosz PMN gyalogsági akna, ugyanakkor az NDK-s PPM–2 aknákat is tartalmaz a nyitott habszivacs láda jobb oldali rekesze. A húshi erők alkalmaznak kínai gyártmányú, irányított repeszhatású gyalogsági aknákat, amelyek Iránon keresztül érkeznek az országba. (A kínai felirat jelentése: „*Ez az oldal az ellenség felé*”). Másrészt saját maguk is igyekeznek MON–50-re emlékeztető házi gyártású aknákat készíteni.

⁴ Human Right Watch: Yemen: New Houthi Landmine Use. Letöltve a [https://www.hrw.org/news/2015-11/18/yemen-new-houthi-landmine-use](https://www.hrw.org/news/2015/11/18/yemen-new-houthi-landmine-use) honlapról 2017. október 20-án

5. ábra

Kínai eredetű irányított repeszhatású akna, valamint a húszik által Taizban hátrahagyott, házi készítésű akna⁵

A képen látható eszközt mosógép időzítőjével szerelték fel. A hasonló jellegű, teljesen házilag készített robbanó eszközök alkalmazása azt mutatja, hogy a tengeri blokádnak következtében legalábbis csökkent a konvencionális hadianyaggal való iráni támogatás. A házi készítésű robbanó szerkezetek és aknák hatásainak ellensúlyozására az Egyesült Arab Emírátsok nagyszámú, ún. Mine Resistent Ambush Protected (MRAP) járművel, elsősorban amerikai gyártmányú Oshkosh M-ATV-vel látja el a jemeni kormányerőket. Ugyanakkor ezek a járművek is csak korlátozottan védik a bennük ülőket extrém nagy erejű IED támadás, vagy többszörös (például akna, IED és páncéltörő fegyverek kombinálása) támadás esetén.

6. ábra

Jemeni kormányerők M-ATV-je Ádentől északra, illetve megsemmisített M-ATV ugyanott⁶

A térségben aktív al-Kaida szárny (az al-Kaida az Arab-félszigeten) és az Iszlám Állam terrorista sejtje előszeretettel alkalmaznak járműbe épített nagyhatású robbanó eszközöket, amelyeket vagy öngyilkos merényletek során vagy távirányítású bombaként vetnek be. Megfigyelhető, hogy a járműveket páncélozták, annak érdekében, hogy a járművet minél nehezebben lehessen kézifegyverek tüzével megsemmisíteni. Másrészt – abból a célból, hogy páncélzat ne fogja vissza a robbanó töltet hatását – a páncélzat szétrobbantására harckocsi aknasorokat alkalmaznak a páncélfal mellett. Sokszor, a nagyobb pusztító hatás érdekében, több aknát, tűzérségi gránátot integrálnak egy robbanó szerkezetbe.

⁵ Letöltve a <http://armamentresearch.com/landmines-and-significant-ied-designs-documented-in-yemen/> honlapról 2017. október 20-án

⁶ Letöltve a <http://catchingrat.blogspot.com/2015/11/oshkosh-m-atv-hit-destroyed-in-yemen.html> honlapról 2017. október 30-án

7. ábra:

Több egymáshoz rögzített harckocsi akna gépjárműbe építve, illetve harckocsi akna és tüzérségi gránát kombinációja⁷

Jemenben virágzik az illegális fegyverkereskedelem és csempészet. Így sem az ISIS-nak, sem az al-Kaidának nem okoz nehézséget harckocsi aknák beszerzése.

8. ábra

Illegális fegyverpiac Ádenben⁸

Az Iszlám Állam az öngyilkos merényletekhez használt robbanószerkezetek mellett az utóbbi időben egyszerű műanyag palackokba, kannákba, fém tartályokba, konténerekbe, edényekbe helyez robbanó anyagot, többnyire házilag gyártott robbanószert.

⁷ Letöltve a http://www.ww-cts.com/en_gb/news-events/the-use-of-ieds-in-yemen-2/ honlapról 2017. október 30-án

⁸ Letöltve a http://akhbaralyom-ye.net/news_details.php?sid=87855 honlapról 2017. október 30-án

9. ábra

Robbanószerrel töltött műanyag palackok, kannák és különböző fém konténerek⁹

A házi készítésű robbanóeszközök másik elterjedt típusát jelenti a különböző gázpalackok robbanó szerkezetté történő alakítása, illetve a tűzérési gránátok és a gázpalackok kombinálása. Alkalmanként a robbanóanyagba különböző kaliberű lövedékeket is elhelyezhetnek.

10. ábra

Gépjármű csomagtartójába szerelt harckocsi gránátok, gázpalackok és benzines kannák, illetve robbanóanyagba helyezett nehézgéppuska-lövedékek

A következő ábrákon gázpalackok előkészítés előtti állapota, feltöltése és már előkészített állapota látható.

⁹ Letöltve a <https://www.linkedin.com/pulse/islamic-state-ied-trends-iraq-syria-robert-rozzi/> honlapról 2017. október 30-án

11. ábra
IED-ként használt gázpalackok¹⁰

A képen a gázpalackot TNT-vel töltötték és a nagyobb repeszhatás érdekében acélgolyókkal látták el a töltetet. Vannak esetek, amikor egyszerű fémtartályokat töltenek meg robbanó anyaggal.

12. ábra
Robbanóanyaggal töltött fémkonténerek¹¹

A rendelkezésre álló anyagokat nagyon innovatív módon képesek alkalmazni. Így, a kettős rendeltetésű, azaz jobbára békés célú felhasználásra gyártott, de háborús tevékenységek során is használható anyagokat képesek változatos formában robbanó szerkezetekhez felhasználni. Tipikusan ilyen anyag az ammónia alapú műtrágya és a paraffin.

¹⁰ Letöltve a <https://www.linkedin.com/pulse/islamic-state-ied-trends-iraq-syria-robert-rozzi/> honlapról 2017. október 30-án

¹¹ Letöltve <https://aoav.org.uk/explosiveviolence/yemen/> honlapról 2017. október 30-án

13. ábra

Robbanóanyaggal töltött műanyag kannák és iráni eredetű paraffin¹²

A paraffin-alapú robbanó anyagot más alkalmakkor egyszerű fémhordókba, fémkannákba, vagy műanyag tároló edényekbe töltik. A következő ábrák ezeket a változatokat mutatják be.

14. ábra

Robbanóanyaggal töltött hordók és különböző kannák¹³

A húszik egyik leginnovatívabb újítása a robbanószerkezet álcázása olyan habok, gipsz vagy habarcs burkolat és festékek alkalmazásával, amelyek a szerkezetet a sziklás környezetbe illeszkedő kövek mutatják. Az olyan területeken, mint Jemen hegyes-sziklás területei, nagyon nehezen lehet ezeket felderíteni, azonosítani. Az álcázott kövek, sziklák taktikája azt is lehetővé teszi, hogy az alkalmazó a szerkezeteket gyorsan, ásás nélkül tudja elhelyezni. Az álcázáshoz különböző anyagokat használnak, ezek a rendelkezésre állás függvényében és helyszínenként változóak. A felhasznált anyagok köre általában építkezésekhez használt, kinyomás után szilárduló szigetelő habokból, cement-habarcsból, betonból, gipszből, üvegszálból, természetes és műgyantákból tevődik össze.

A következő képsorozat a kihelyezés előtti és a már telepített szerkezetváltozatokat mutatja be.

¹² Letöltve a <https://mod.mil.iq/index.php?name=News&file=article&sid=5495> honlapról 2017. október 30-án

¹³ Letöltve http://www.conflictarm.com/wp-content/uploads/2016/02/Tracing_The_Supply_of_Components-Used_in_Islamic_State_IEDs.pdf honlapról 2017. október 30-án

15. ábra
Kőnek és sziklának álcázott IED-ek¹⁴

Esetenként a kihelyezett robbanó szerkezeteken keletkező apróbb sérülések, vezetékek elárulják az IED jelenlétét.

¹⁴ Letöltve a <https://iedawareness.com/2017/11/11/fake-rock-ieds-of-various-regions/> honlapról 2017. október 30-án

16. ábra
IED árulkodó jelei¹⁵

Bebizonyosodott, hogy a gipsz felhasználásával is nagyon sikeresen lehet tűzérsegi gránátokat álcázni. A gipsz felhasználása betonnak és sziklának látszó elemek létrehozására nem teljesen új, hiszen a filmipar már régóta használja ezt az eljárást.

17. ábra
Gipszbe ágyazott robbanó szerkezetek¹⁶

A gyors kihelyezés érdekében esetenként fogantyúval is ellátják az IED-eket.

¹⁵ Letöltve a <https://iedawareness.com/2017/11/11/fake-rock-ieds-of-various-regions/> honlapról 2017. október 20-án

¹⁶ Letöltve a <https://yemen.liveuamap.com/en/2017/27-may-mines-used-by-houthis-militants-in-taiz-city-yemen> honlapról 2017. október 30-án

18. ábra
Fogantyúval ellátott IED-ek¹⁷

A kőnek álcázott IED-eken kívül egyre gyakrabban alkalmaznak használt gépkocsi gumiköpenybe elhelyezett szerkezeteket is.

19. ábra
Gumiköpenybe épített IED-ek¹⁸

A fenti eszközökön felül veszélyt jelentenek a fel nem robbant bombák és tűzérési lövedékek. Ezek közül kiemelt veszélyt jelentenek a fűrtös bombákból származó kazetták. Az ilyen típusú bombák egyik jellegzetessége, hogy viszonylag nagyobb számban nem robbannak fel az alkalmazott robbanókazetták. A szaúdi légierő elismerten és bizonyítottan alkalmazott brit gyártmányú, BL-755 típusú, az 1980-as években vásárolt fűrtös bombákat.¹⁹ Ismeretes, hogy Szaúd-Arábia nem írta alá az Ottawai Egyezményt, így számára nem ütközik jogi akadályba a fűrtös bomba használata.

¹⁷ Letöltve a <https://iedawareness.com/2017/11/11/fake-rock-ieds-of-various-regions/> honlapról 2017. október 20-án

¹⁸ Letöltve a <http://www.ww-cts.com/en/news-events/the-use-of-ieds-in-yemen/> honlapról 2017. október 20-n

¹⁹ Letöltve a <http://www.financialexpress.com/world-news/saudi-arabia-admits-to-using-british-made-cluster-bombs-in-yemen/481403/> honlapról 2017. október 30-án

20. ábra
Brit fürtös bombák Jemenben²⁰

Célzást elősegítő jelzések

A domborzati, időjárási viszonyok általában legfeljebb 5 kilométerre korlátozzák az IED-ek indítási távolságát. Ilyen távolságból azonban néha már nem lehet pontosan beazonosítani az álcázott robbanóeszköz helyét, ezért a robbanószerkezet pontos telepítési helyének jelzésére, azonosítására a gyűjtőhelyről jól látható, a pontosabb célzást segítő jelet szoktak alkalmazni, ami lehet akár egy fára rögzített színes rongydarab, vagy nylonzacskó is. Ezek első látásra nem keltenek feltűnést, nem tűnnek gyanúsak, csak ha észrevehető, hogy szándékosan van odarögzítve, nem pedig a szél fújta az ágak közé. Az IED-alkalmazók készíthetnek olyan, észrevehetően nem természetes képződményeket is erre a célra, melyek szintén célzást segítő jelként funkcionálhatnak.

21. ábra
Célzás-elősegítő jelek²¹

Ezek viszont a célpont számára is feltűnőbbeké teszik az IED-eket, így ha időben észleli ezeket, megfelelő ellentevékenységekkel elkerülhető a veszteség.

²⁰ Letöltve a <https://www.theguardian.com/uk-news/2016/dec/18/uk-cluster-bombs-used-in-yemen-by-saudi-arabia-finds-research> honlapról 2017. október 30-án

²¹ Dr. Kovács Zoltán: Az improvizált robbanóeszközök elleni védelem elvei, módszerei és eljárásai. Tanulmány 2014. Budapest, Munkabeszámoló. Nemzeti Közszerződési Egyetem. Kézirat. 15. o.

Következtetések

Jemenben tovább folyik a „tánc a kígyók fején”.²² Csak mára már jóval több szereplő próbálja Jement kormányozni, és már külföldi szereplők is (Irán és a Szaúd-Arábia), illetve az általuk vezetett koalíciók is beavatkoznak a konfliktusba. Ugyanakkor nem látszik, mikor és hogyan lesz vége a már több mint két éve folyó háborúnak.

A Szaúd-Arábia által vezetett koalíció ellenfele erejét, elszántságát, felkészültségét alábecsülte, míg sajátját a valóságnál sokkal magasabbra értékelte. A húszik is elszámították magukat. Nem számítottak arra, hogy a nemzetközi közösség teljesen el fogja utasítani kormányalakításukat. Arra se számítottak, hogy a szaúdiak ilyen gyorsan koalíciót hoznak ellenük létre. Mindazonáltal a húszik – kiegészülve a volt Köztársasági Gárda erőivel, rakétaival és nehézfegyvereivel, az Iráni Forradalmi Gárda szakértőivel, az iráni fegyverszállítások során kapott fegyverzetrel – az aszimmetrikus hadviselés formáit alkalmazva, kihasználva a hegyes terep nyújtotta lehetőségeket, sikeresen szálltak szembe az abszolút légi- és technikai fölényt élvező koalíciós erőkkel.

Ebben a sikerben vitathatatlan szerepe volt a helyismeretüknek, a korábbi felkelések során a gerilla- és városi harcokban szerzett tapasztalataiknak. A húszik harcászati eljárásaiban visszaköszön a Hezbollah Izrael elleni taktikája, az Irakban, Afganisztánban is már tapasztalt eljárás. Ennek megfelelően kis, kb. szakasznyi erők IED-ek, páncéltörő fegyverek, mesterlövészek tüzének kombinálásával hajtanak végre rajtaütéseket. Erre a harcmodorra a szaúdiak se technikailag, se harcászati szempontból nem voltak felkészülve. A húszik célja a koalíció kifárasztása, előerőben és technikai eszközökben mutatkozó vállalhatatlan veszteség okozása. Jelenleg a koalíció is – a tengeri blokád és a „No-Fly zone” fenntartásával, a folyamatos bombázásokkal – a húszik kifárasztására, ellenállásuk megtörésére törekszik. A szaúdiak vonatkozásában ismét bebizonyosodott az a tétel, amely szerint nem elegendő modern fegyvereket vásárolni, katonákat nagy számban fegyverben tartani, és dollár milliárdokat hadikiadásokra költeni. Megfelelően kiképzett, harcra motivált katonák nélkül nem születik győzelem.

A húszik és a Szaleh-hez hű erők a rakétaik szaúdi területre való kilövésével lehetőséget teremtettek arra, hogy a konfliktus Irán és Szaúd-Arábia közvetlen összecsapásává váljon, amely regionális konfliktust eredményezne, de nyilvánvaló hatása lenne az egész világ gazdaságra. A háborúban, – amely mára az utóbbi évek legnagyobb humanitárius katasztrófájával fenyeget –, mindkét oldalon harcolók nagy számban követtek el emberiség elleni és háborús bűnöket.

A 2015-ben kinevezett fiatal és energetikus szaúdi koronaherceg már csak presztízs okok miatt sem vonulhat vissza, a fanatikus húszik se fogják feladni a harcot.

Mára Szaúd-Arábia egyfajta „muszlim NATO” létrehozásán fáradozik, amely még nagyobb koalíciót jelentene. A hivatalosan Iszlám Katonai Terrorizmus-elleni Koalíciót (Islamic Military Counter Terrorism Coalition – IMCTC) 41 ország alkotná, természetesen szunnita országok.²³ Arra most még nehéz választ adni, hogy a terrorizmus elleni nagykoalíciós fellépés mit fog jelenteni Jemen vonatkozásában, csak remélni lehet, hogy mindkét oldal keresni fogja a kompromisszumos megoldásokat.

²² Ali Abdullah Szaleh, aki több mint 30 évig vezette Jement, egyszer a BBC-nek nyilatkozva úgy jellemezte Jemen kormányzását, mint „tánc a kígyók fején”. Ezt a címet adta Victoria Clark a jemeni konfliktusról írt és 2010. március 16-án megjelent könyvének is.

²³ Letöltve a https://www.globalsecurity.org/wmd/library/news/saudi/saudi-171126-voa01.htm?_m=-3n%2e002a%2e2164%2exy0ao0062x%2e1zpw honlapról 2017. október 20-n

FELHASZNÁLT IRODALOM:

- Victoria Clark: Yemen: Dancing on the Heads of Snakes. London, 2010. Yale University Press, UK, ISBN: 0300117019.
- Christopher Davidson: Shadows wars: the secret struggle for the Middle East 2016. London UK. Oneworld Publications, ISBN: 9781786070029.
- Fred Halliday: Revolution and Foreign Policy: The Case of South Yemen, 1967–1987. Cambridge University Press, 2002. ISBN: 0-521-89164-7.
- Kovács Zoltán: Az improvizált robbanóeszközök elleni védelem elvei, módszerei és eljárásai. (Tanulmány) Budapest, 2014. Nemzeti Közzolgálati Egyetem.
- Nan Tian – Aude Fleurant – Pieter D. Weeman – Siemon T. Wezeman: Trends in world military expenditure 2016. Stockholm, Sweden, 2017. Stockholm International Peace Research Institute. ISBN: 978-0-19-878728-0

FELHASZNÁLT INTERNETES OLDALAK:

- <http://www.worldbank.org/en/topic/poverty/brief/global-poverty-line-faq>
- <http://www.worldbank.org/en/country/yemen/publication/yemen-economic-outlook-october-2017>
- <http://www.worldatlas.com/articles/where-is-the-bab-el-mandeb-strait.html>
- <https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2016/02/weodata/index.aspx>
- <http://foreignpolicy.com/2016/03/21/israel-just-evacuated-19-jews-from-yemen-its-not-the-first-time/>
- <https://voiceoftheperscuted.wordpress.com/2013/02/01/yemens-forgotten-christians/>
- <https://fanack.com/yemen/population/>
- <https://www.juancole.com/2010/12/yemen-ethnic-and-religious-groups.html>
- http://alamree.net/alboun-sanaa_8.htm
- <http://www.businessinsider.com/these-maps-show-where-yemens-conflict-could-be-heading-2015-3>
- <http://science.time.com/2010/12/14/what-if-yemen-is-first-country-to-run-out-of-water/>
- <http://www.haditechnikaiintezet.hu/fejlesztes/d-944-pancelozott-szallito-harcjarmu-pszh>
- <https://uk.reuters.com/article/uk-yemen-army/yemen-restructures-army-cuts-powers-of-ex-leaders-son-idUKBRE8760TQ20120807>
- http://www.securitycouncilreport.org/atf/-cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2216.pdf
- <https://www.al-monitor.com/pulse/-originals/2015/11/sudan-saudi-arabia-war-yemen-houthi-economy.html>
- <https://www.defensenews.com/news/your-military/2015/06/06/saudi-arabia-shoots-down-scd-missile-fired-from-yemen/>
- <https://www.forbes.com/sites/-charlestiefer/2015/11/26/in-yemen-war-mercenaries-launched-by-blackwater-head-were-spotted-today-not-good-news/>
- <https://worldview.stratfor.com/article/conflict-yemen-october-2015>
- <https://www.bloomberg.com/news/articles/2015-04-21/saudi-arabia-says-airstrikes-in-yemen-succeeded-in-ending-threat>
- <https://news.usni.org/2016/10/11/uss-mason-fired-3-missiles-to-defend-from-yemen-cruise-missiles-attack>
- <http://gcaptain.com/photos-show-catastrophic-damage-to-hsv-swift-following-missile-attack/>

<http://sayyidali.com/news-analysis/yemen-fighters-down-saudi-apache-riyadh-says-2-soldiers-killed.html>
<https://www.middleeastmonitor.com/20170927-412-sudanese-soldiers-killed-in-yemen-official-confirms/>
<http://en.farsnews.com/newstext.aspx?nn=13940130001422>
<http://thehill.com/policy/international/middle-east-north-africa/321471-yemen-seal-raid-yielded-no-significant-intel>
<http://www.thelinkyemen.net/?q=news/9667>
<https://www.globalsecurity.org/military/intro/islam-zaydi.htm>
<http://www.jpost.com/Opinion/Yemens-Houthis-New-members-of-Irans-anti-Israelianti-American-axis-494170>
<http://armamentresearch.com/wp-content/uploads/2015/09/mix.jpg>
https://www.scoopnest.com/user/green_lemonnn/718833670119956480-yemen-collection-of-ap-amp-anti-tanks-mines-recovered-by-saudi-uae-led-forces-west-of-marib
<https://www.hrw.org/news/2015-/11/18/yemen-new-houthi-landmine-use>
<http://armamentresearch.com/landmines-and-significant-ied-designs-documented-in-yemen/>
http://www.ww-cts.com/en_gb/news-events/the-use-of-ieds-in-yemen-2/
<https://www.linkedin.com/pulse/islamic-state-ied-trends-iraq-syria-robert-rozzi/>
<https://aoav.org.uk/explosiveviolence/yemen/>
<https://mod.mil.iq/index.php?name=News&file=article&sid=5495>
<http://armamentresearch.com/wp-content/uploads/2015/09/mix.jpg>
<http://www.yemenpress.org/yemen/revealed-facts-of-2017-loss-of-the-u-s-saudi-alliance-on-land-sea-and-air-yemen.html>
https://www.scoopnest.com/user/green_lemonnn/718833670119956480-yemen-collection-of-ap-amp-anti-tanks-mines-recovered-by-saudi-uae-led-forces-west-of-marib
<https://www.hrw.org/news/2015-/11/18/yemen-new-houthi-landmine-use>
<http://armamentresearch.com/landmines-and-significant-ied-designs-documented-in-yemen/>
<http://catchingrat.blogspot.com/2015/11/oshkosh-m-atv-hit-destroyed-in-yemen.html>
http://www.ww-cts.com/en_gb/news-events/the-use-of-ieds-in-yemen-2/
<https://iedawareness.com/2017/11/11/fake-rock-ieds-of-various-regions/>
<https://yemen.liveuamap.com/en/2017/27-may-mines-used-by-houthis-militants-in-taiz-city-yemen>
<https://iedawareness.com/2017/11/11/fake-rock-ieds-of-various-regions/>
<http://www.ww-cts.com/en/news-events/the-use-of-ieds-in-yemen/>
<http://www.financialexpress.com/world-news/saudi-arabia-admits-to-using-british-made-cluster-bombs-in-yemen/481403/>
<https://www.theguardian.com/uk-news/2016/dec/18/uk-cluster-bombs-used-in-yemen-by-saudi-arabia-finds-research>